

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗВ'ЯЗКУ ПОКАЗНИКІВ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ТА МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я ПІДЛІТКІВ

Нудьга Марія

У сучасних умовах соціальної нестабільності та зростання психоемоційного навантаження проблема девіантної поведінки підлітків набуває особливої актуальності. Підлітковий вік характеризується емоційною нестійкістю, кризою ідентичності, підвищеною чутливістю до соціального впливу та труднощами емоційної саморегуляції, що створює передумови для формування поведінкових відхилень. Сучасні дослідження підкреслюють тісний взаємозв'язок між девіантною поведінкою та станом ментального здоров'я підлітків [2].

Мета публікації – здійснити аналіз особливостей взаємозв'язку показників девіантної поведінки та ментального здоров'я підлітків.

За результатами дослідження схильності до девіантної поведінки за методикою А. Орела було отримано результати, які відображено в таблиці 1.

Таблиця 1

Результати дослідження схильності до девіантної поведінки за методикою А. Орела

Показники девіантної поведінки	Високий рівень (%)
1	2
Агресивна та насильницька поведінка	35,0%
Адиктивна поведінка	31,7%
Саморуйнівна поведінка	31,7%
Делінквентна поведінка	30,0%
Порушення норм і правил	26,7%

Як видно з таблиці 1, найбільш вираженими є показники агресивної, адиктивної та саморуйнівної поведінки. За результатами кореляційного аналізу було встановлено позитивний зв'язок між схильністю до порушення норм і правил та

екстраверсією ($r = 0,281727$), що може вказувати на більш виражену соціальну активність, яка іноді набуває форми демонстративної або протестної поведінки.

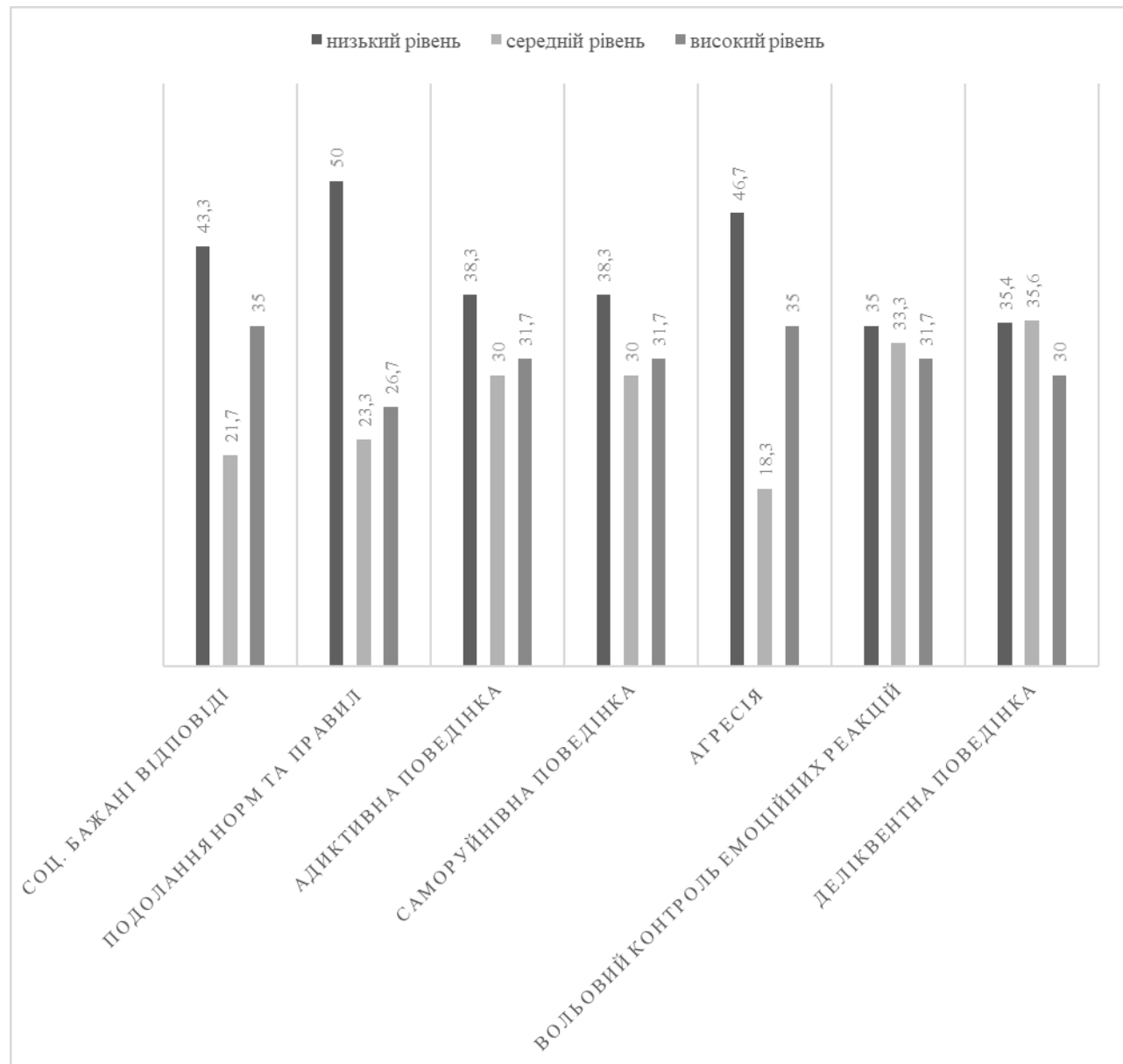

Рис. 1. Рівні схильності до девіантної поведінки

Також виявлено негативні кореляційні зв'язки між соціально бажаними відповідями та психосоматичними проявами, зокрема ревматичним фактором ($r = -0,29141$) і серцевими скаргами ($r = -0,41479$). Це свідчить про те, що підлітки з вищим рівнем соціальної адаптованості рідше демонструють виражені

психосоматичні симптоми. Окремо встановлено позитивний зв'язок між агресивною поведінкою та психосоматичними проявами, зокрема серцевими скаргами ($r = 0,291316$) та загальним рівнем психосоматичних симптомів ($r = 0,288321$). Такі результати свідчать про взаємозв'язок емоційного напруження підлітків із проявами деструктивної поведінки.

Таким чином, результати дослідження підтверджують наявність взаємозв'язку між показниками девіантної поведінки та характеристиками ментального здоров'я підлітків. Виявлені кореляційні зв'язки свідчать про те, що підвищений рівень агресивності, схильність до порушення соціальних норм і виражені психосоматичні прояви тісно пов'язані з емоційним напруженням та особистісними особливостями підлітків.

Список використаних джерел

1. Діденко Г. Особливості впливу психоемоційних станів на формування девіантної поведінки підлітків. *Юридична психологія*. 2023. № 2. С. 79–81.
2. Cioban S., Lazăr A. R., Bacter C., Hatos A. Adolescent Deviance and Cyber-Deviance: A Systematic Literature Review. *Frontiers in Psychology*. 2021. Vol. 12. P. 4–9.
3. World Health Organization. Adolescent mental health. Geneva : WHO, 2021. P. 57–60.
4. Beck J. S. Cognitive Behavior Therapy: Basics and Beyond. New York : Guilford Press, 2021. P. 63–67.